

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2006-2007

27 april 2007

VERZOEKSCHRIFT

over de samenwerking tussen comités voor bijzondere jeugdzorg en pleegouders

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door mevrouw Trees Merckx-Van Goey**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Luc Martens.

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack,
de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

mevrouw Sonja Claes, de heer Tom Dehaene, mevrouw Vera
Jans, de heer Luc Martens;

de heer Bart Caron, mevrouw Elke Roex, de heer Bart Van
Malderen;

de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van
der Borgh.

Plaatsvervangers:

de heer Erik Arckens, de dames An Michiels, Monique Moens,
de heer Jurgen Verstrepen, mevrouw Linda Vissers;

de dames Cathy Berx, Trees Merckx-Van Goey, Sabine Poleyn,
de heer Steven Vanackere;

de dames Else De Wachter, Michèle Hostekint, Els Robeyns;
mevrouw Patricia Ceysens, de heer Marc Cordeel, mevrouw
Hilde Eeckhout.

Toegevoegde leden:

mevrouw Mieke Vogels;

mevrouw Helga Stevens.

INHOUD

	Blz.
1. Procedure.....	4
2. Onderwerp van het verzoekschrift.....	4
3. Bespreking	4
4. Conclusie	5
Bijlage: Antwoord van mevrouw Inge Vervotte, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin heeft op 20 en 27 maart 2007 een verzoekschrift behandeld over de samenwerking tussen comités voor bijzondere jeugdzorg en pleegouders.

1. PROCEDURE

Op 30 november 2006 werd bij de voorzitter van het Vlaams Parlement een verzoekschrift ingediend over de samenwerking tussen comités voor bijzondere jeugdzorg en pleegouders. De voorzitter van het Vlaams Parlement heeft het verzoekschrift op 9 januari 2007 ontvankelijk verklaard en voor behandeling doorverwezen naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Het verzoekschrift werd een eerste maal geagendeerd op 23 januari 2007. Daarbij uitte mevrouw Elke Roex haar bekommernis over een mogelijke schending van de privacy van de kinderen die in het verzoekschrift werden vermeld. De commissie besliste daarop de behandeling van het verzoekschrift uit te stellen tot er voldoende duidelijke instructies zouden zijn voor het garanderen van de privacy.

Op vraag van mevrouw Elke Roex verstreekte mevrouw Ankie Vandekerckhove, kinderrechtencommissaris, hierover advies aan mevrouw Marleen Vanderpoorten, voorzitter van het Vlaams Parlement. In haar antwoord somde mevrouw Vanderpoorten de maatregelen op die bij de behandeling van verzoekschriften kunnen en moeten worden genomen om de privacy te garanderen.

Onder meer op basis van dit advies, besliste de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin op 20 maart 2007 om niet in te gaan op de concrete situatie die in het verzoekschrift werd geschetst en om zich te beperken tot de algemene aanbevelingen die uit dit verzoekschrift kunnen voortvloeien.

De commissie besliste ook om over dit verzoekschrift het standpunt te vragen van mevrouw Inge Vervotte, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Op 26 maart 2007 deelde de minister haar standpunt mee aan de commissie. Aansluitend bepaalde de commissie haar standpunt op 27 maart 2007.

2. ONDERWERP VAN HET VERZOEKSCHRIFT

De verzoeker doet als pleegouder zijn beklag over de moeilijke samenwerking met het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg Brussel-Halle-Vilvoorde. De eenzijdige en onaangekondigde stopzetting van een plaatsing was hiertoe de aanleiding.

De verzoeker vraagt dat de betrokken diensten bij het beëindigen van een plaatsing rekening zouden houden met de belangen van de betrokken kinderen, zodat een eventuele terugkeer naar hun natuurlijk milieu zo goed mogelijk verloopt. Hij vraagt ook dat er werk zou worden gemaakt van een statuut voor pleegkinderen en pleegouders. Hij meent dat het in bepaalde omstandigheden mogelijk zou moeten zijn om de werking van de betrokken diensten aan een kritisch en onafhankelijk onderzoek te onderwerpen. Hij stelt zich vragen bij de visie van waaruit er in de hulpverlening wordt gehandeld.

3. BESPREKING

Mevrouw *Else De Wachter* zegt dat haar fractie het in grote lijnen eens is met het antwoord van de minister. Ze veronderstelt wel dat er in dit concrete geval iets misgelopen is in de procedure. Het is echter niet duidelijk wat men daartegen kan doen, binnen de diensten of als betrokken actor. De minister is van oordeel dat het uitwerken van een regelgeving omtrent de modaliteiten van een bezoekregeling in strijd is met het concept van de vrijwillige hulpverlening. Zowel de heer *Bart Caron* als mevrouw *Else De Wachter* hebben het daar moeilijk mee.

Er is een enorm tekort aan pleegouders. Daarom meent haar fractie dat er werk moet worden gemaakt van een statuut van de pleegouders, ook al is regelgeving over het toekennen van een bezoekregeling aan pleegouders misschien niet mogelijk omwille van het vrijwillige karakter van de hulp. Ze beseft dat dit voor een deel ook een federale materie is.

Als er geen oplossing wordt gevonden binnen de bemiddelingscommissie, kunnen de pleegouders nog altijd naar de jeugdrechter stappen om daar voor een stuk hun gelijk te halen. Ze wil weten of dat vonnis gewoon wordt meegedeeld aan de betrokken pleegouders dan wel of er nog iets meer mee gedaan wordt. Soms zijn de pleegouders terughoudend om de stap

naar de jeugdrechter te zetten omdat een vonnis dan zal bepalen of ze bezoekrecht krijgen of niet.

Mevrouw *Vera Van der Borcht* sluit zich aan bij de opmerkingen van mevrouw De Wachter. Ze benadrukt dat dit een federale bevoegdheid is. Op het federale niveau werd dit thema overigens al aangekaart door verschillende partijen. Ook van haar eigen partij ligt er een voorstel ter tafel.

Zij denkt dat dit concrete dossier niet optimaal werd aangepakt. Ze vraagt dat de minister aan de administratie de opdracht zou geven te onderzoeken of er in dit dossier tekortkomingen zijn geweest. Ze beklemtoont het enorme tekort aan pleegouders. Ze vindt dat de mensen die deze verantwoordelijkheid willen opnemen, ondersteuning moeten krijgen als ze problemen ervaren.

Mevrouw *Else De Wachter* beaamt dat het gaat om een federale materie. Ze roept de commissieleden op om hun verantwoordelijkheid op te nemen inzake de bezoekregeling. Men kan dit probleem aankaarten bij de jeugdrechter. Het parket kan de diensten contacteren om nader onderzoek te vragen. De pleegouders moeten weten waar ze terecht kunnen op dergelijke moeilijke momenten.

De heer *Dirk Broos*, adjunct-kabinetschef Welzijn, gaat nog even in op het concrete dossier. Zolang het pleeggezin binnen de vrijwillige hulpverlening zit, is de ondersteuning in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de pleeggezinnendienst. In dit geval hebben de pleegouders een burgerrechtelijke procedure aangespannen. Het vonnis wordt aan hen betegend omdat ze gevatte partij zijn.

Bij behandeling van een dossier binnen het Comité Bijzondere Jeugdzorg of wanneer men het dossier doorgeeft aan de bemiddelingscommissie, wordt het pleeggezin wel gehoord, naast het natuurlijke milieu. Dan is de pleeggezinnendienst verantwoordelijk voor de communicatie, op basis van het materiaal van de consulent.

De *voorzitter* merkt nog op dat de verzoekers vroegen om gehoord te worden in deze commissie. De heer *Dirk Broos* brengt in herinnering dat er bij de inleiding van het verzoekschrift beslist werd om niet in te gaan op de concrete situatie en om te focussen op de algemene aanbevelingen die met dit verzoekschrift verband houden.

4. CONCLUSIE

De commissieleden nemen kennis van het antwoord van mevrouw Inge Vervotte, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Ze vinden het wenselijk dat er in bepaalde omstandigheden een onderzoek kan worden gedaan naar de tekortkomingen van de betrokken diensten in een concreet dossier. Ze benadrukken dat er op federaal niveau werk moet worden gemaakt van een statuut van de pleegouders. Voor het overige sluiten ze zich aan bij het standpunt van de minister.

De verslaggever,

Trees
MERCKX-VAN GOEY

De voorzitter,

Luc
MARTENS

BIJLAGE

Antwoord van mevrouw Inge Vervotte, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin



VLAAMSE REGERING

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

**Verzoekschrift van 30 november 2006
met betrekking tot de samenwerking tussen comités voor bijzondere jeugdzorg en pleegouders**

ANTWOORD

1. Situering van het regulier kader bijzondere jeugdbijstand waarbinnen de vrijwillige hulpverlening wordt georganiseerd

De bijzondere jeugdbijstand heeft als wettelijk omschreven opdracht: aan minderjarigen, die zich in een problematische opvoedingssituatie bevinden, en aan hun gezinnen hulp aan te bieden. Onder gezinnen worden doorgaans de wettelijke en natuurlijke ouders verstaan en de minderjarigen.

De vrijwillige hulpverlening beoogt steeds een hulp op maat en houdt rekening met de leefsituatie van de jongere. Daarbij is samenspraak met de betrokkenen belangrijk.

2. Vrijwillige hulpverlening en pleegplaatsing

2.1. Uitgaande van het hulpverleningsprogramma en in overleg met de betrokken ouders en de minderjarigen is pleegplaatsing, vooral voor jonge kinderen, soms de meest aangewezen oplossing. Ook dan behoudt de hulpverlening haar gezinsgericht en emancipatorisch karakter, wat onder meer impliceert dat de ouders maximaal worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden.

De pleegplaatsing impliceert steeds een terugkeer van de jongere naar de ouders. Tegelijkertijd worden aan de pleegouders zekere garanties en een perspectief geboden. Een plaatsing is immers aan een termijn gebonden en moet regelmatig worden geëvalueerd in aanwezigheid van alle betrokken partijen. Het perspectief voor de pleegouders is doorgaans een plaatsing voor een vaste termijn van één jaar, met telkens mogelijkheid tot verlenging.

Om hechtingsproblemen te beheersen worden van bij het begin van de plaatsing de pleegouders dus geïnformeerd over het tijdelijke karakter van deze plaatsing. Normaal wordt dit tijdelijke aspect in de begeleiding van het pleeggezin mee opgenomen. Parallel wordt de affectieve band met de ouders gestimuleerd.

Het tijdig aankondigen aan de pleegouders van de beëindiging van de pleegplaatsing is inderdaad een noodzaak, ook vereiste in het belang van de minderjarige. Een kind moet geleidelijk groeien naar een nieuwe gezinscontext en niet betrokken geraken in een spanningsveld wanneer ouders en pleegouders in een concurrentieel positionering verstrikt geraken. De overgang van het pleegzorgmilieu naar de ouders kent aldus doorgaans een geleidelijke overgang. In die zin is het belangrijk en aangewezen dat wanneer de natuurlijke/wettelijke ouders abrupt een kind thuis houden en daarnaast de plaatsing vroegtijdig

afbreken de consulent van het comité zich onmiddellijk met de ouders in verbinding stelt om dit bespreekbaar te maken en alle partijen te betrekken in de communicatie hierover.

Geleidelijkheid van terugkeer naar huis is immers te verkiezen boven een impulsieve reactie van de natuurlijke ouders.

Wanneer de communicatie hierover niet mogelijk is blijft de uitweg over van de bemiddelingsprocedure. Tijdens de bemiddeling kan een minnelijke schikking worden bereikt, waarbij alle partijen zich verzoenen rond een oplossing met vastlegging en ondertekening van afspraken.

De pleegouders worden tevens begeleid door pleeggezinnendiensten; deze zijn hun eerste gesprekspartners. Zij screenen en ondersteunen de pleeggezinnen. Dit ondersteunen kan zowel administratief als pedagogisch zijn. Ook bij het einde van de pleegplaatsing is hun rol belangrijk. Zij zijn het best geplaatst om erkenning te geven aan de inzet van het pleeggezin.

2.2. Het bevoegde comité voor bijzondere jeugdzorg geeft vanaf het begin van de plaatsing in elk geval aan de betreffende pleegzorgdienst mondelinge toelichting bij de plaatsing zowel wat de omstandigheden betreft die tot de plaatsing leiden als over de wenselijkheid van de omgangsregeling met de ouders. Afhankelijk van de lokale afspraken, kan er ook een toelichting door de consulent aan de pleegouders plaatsvinden.

Afspraken tussen de betrokkenen over omgangsregeling of bezoeken worden ook bij voorkeur schriftelijk in het hulpverleningsprogramma vastgelegd. Dit hulpverleningsprogramma wordt door de consulent aan de pleeggezinnendienst overgemaakt. De pleeggezinnendienst zal de context van de begeleiding dan aan het pleeggezin schetsen. Streefdoel is dat de minderjarige slechts tijdelijk uit zijn/haar gezin wordt verwijderd en dat tijdens de plaatsing het contact met de ouder(s) wordt behouden en gestimuleerd.

Rekening houdend met de positie en de mogelijk wijzigende situatie van ouders is een vastomlijnde hulpplanning niet altijd mogelijk. Wanneer de pleegplaatsing op zeker ogenblik een einde neemt, moet dit ook door de consulent vooraf worden besproken en geleidelijk voorbereid in samenwerking met de pleegouders.

In de vrijwillige hulp is het niet uitgesloten dat de praktijk zich anders ontwikkelt dan gepland of gewenst. Emotionele en communicatieproblemen of misverstanden op basis van verschillende sociale of culturele achtergrond leiden soms tot het doorkruisen van de vooraf uitgetekende hulpverleningsdoeleinden. In dat geval kunnen alle partijen zich wenden tot de bemiddelingscommissie: zowel het bureau, de ouders, de pleegouders of de jongere zelf, eventueel vertegenwoordigd door een vertrouwenspersoon.

2.3. Wanneer – ondanks het gezinsgericht werken – de pleegplaatsing toch van langdurige aard blijkt te zijn, heeft het kind er alle belang bij dat er een bezoekregeling wordt verzekerd tussen ouders en het pleegkind.

Indien er structurele of belemmerende omstandigheden zijn die maken dat de minderjarige een bezoekregeling als belastend ervaart, dan kan ook hier de mogelijkheid van bemiddeling worden gecreëerd. Wanneer de bemiddeling hierover vast loopt kan de bemiddelingscommissie de zaak doorverwijzen naar het Parket. Het is dan de bevoegdheid van de jeugdrechter om eventueel een bezoekregeling op te leggen.

Bezoekregeling na het einde van een pleegplaatsing is niet voor ieder dossier in dezelfde mate aangewezen en kan niet automatisch worden toegekend of opgelegd. Van belang is wel dat de pleegouders maximale erkenning krijgen voor de geleverde inspanningen en de jarenlange inzet t.a.v. het hun toevertrouwde kind. Het is dan ook de bedoeling om de bezoekregeling voor hen maximaal te bepleiten en te optimaliseren. In de uitwerking van een statuut voor pleegouders is dit zeker een belangrijk aandachtspunt.

2.4. De regelgeving over de modaliteiten van een pleegplaatsing is reeds tot op zekere hoogte verzekerd vanuit de organisatie van de vrijwillige hulpverlening. Bij voortijdige beëindiging van een plaatsing is het aan de consulent om onmiddellijk te reageren en om de ouders in het belang van hun kind erop te

wijzen dat een terugkeer in het natuurlijk gezin begeleiding en geleidelijkheid vereist. Modaliteiten afdwingbaar maken is echter tegenstrijdig met het concept van vrijwillige hulpverlening.

Het gezinsgericht werken en tegelijkertijd de participatie van de cliënten bevorderen blijft een hoofddoelstelling van de vrijwillige hulpverlening. De communicatie inzake de belangen van het kind blijft cruciaal richting gevend om alle partijen rond een gezamenlijk aanvaarde regeling te verzoenen. Indien dit niet kan bewerkstelligd worden door een consulent, is de procedure van een bemiddelingscommissie aangewezen met eventueel motiverende doorverwijzing naar het Parket.

Besluit :

1. Pleegouders krijgen vanaf het begin een perspectief met zicht op termijn van de plaatsing en afbakening van bezoek- en omgangsregeling. Het tijdig aankondigen van het einde van plaatsing is in alle omstandigheden aanbevolen. Als ouders tegen de afspraken in afhaken is er nog altijd de procedure van de bemiddelingscommissie.
2. De consulent duidt de context van de begeleiding, de redenen en de overwegingen om een plaatsing op te starten in het hulpverleningsprogramma. Dit hulpverleningsprogramma wordt overgemaakt aan de pleeggezinnendienst. Het is de verantwoordelijkheid van de pleeggezinnendienst om de context van de begeleiding/pleegzorg naar het pleeggezin toe te duiden.
3. Bij problemen omtrent de toekenning van een bezoekregeling aan de pleegouders na plaatsing, kan de bemiddelingscommissie hierover bemiddelen. Indien geen resultaat heeft de jeugdrechter alle bevoegdheid om deze bezoekregeling juridisch afdwingbaar te maken.
4. Regelgeving omtrent een 'opgelegde' bezoekregeling aan pleegouders na beëindiging van de plaatsing is tegenstrijdig met het vrijwillig karakter van de hulpverlening. Desgevallend kunnen de partijen zich tot de jeugdrechter wenden. Alleen deze kan immers voorwaarden en modaliteiten van een bezoekregeling opleggen.